

**ANALIZA CAUZELOR
PIERDERILOR UMANE ÎN CONFLICTUL DIN UCRAINA.
LECȚII IDENTIFICATE ÎN DESFĂȘURAREA CONFLICTULUI**

**ROOT CAUSE ANALYSIS
THE HUMAN LOSSES IN THE CONFLICT IN UKRAINE.
LESSONS IDENTIFIED IN THE CONDUCT OF THE CONFLICT**

*Colonel (ret.) medic prof. univ. dr. Viorel ORDEANU**
*Colonel (ret.) prof. univ. dr. Benoni ANDRONIC** (Academy of
Romanian Scientists, 3 Ilfov, 050044, Bucharest, Romania)*

Rezumat: Pierderile umane în conflictul din Ucraina, pot și trebuie să facă obiectul unei atente analize pentru a înțelege cum se va desfășura, în continuare acest război, ce riscă să se extindă spre frontiera de est a țărilor membre NATO. Autorii au studiat publicații (cărți, articole, studii) apărute, în viziunea unor autori, în străinătate și în țară, analizând pierderile umane suferite de cei doi beligeranți, pe etape ale desfășurării conflictului armat.

Studiind și analizând modul cum s-au produs pierderile și comparându-le, în funcție de tacticile și strategia operativă folosită de cei doi beligeranți, autorii au avansat considerații și concluzii privitoare la posibilitatea fiecăruia dintre ei de a continua lupta, știind că, pierderile umane în război influențează semnificativ obținerea victoriei.

Cuvinte cheie: conflict armat, tactici și strategii, pierderi umane, continuarea războiului.

Abstract: The human losses in the conflict in Ukraine can and should be carefully analysed in order to understand how this war, which risks spreading to the eastern border of NATO member countries, will continue. The authors studied publications (books, articles, studies) published, in the view of some authors, abroad and in the country, analysing the human losses suffered by the two belligerents, by stages of the armed conflict.

By studying and analysing how the losses occurred and comparing them according to the tactics and operational strategy used by the two belligerents, the authors have put forward considerations and conclusions regarding the possibility of each of them to continue fighting, knowing that human losses in war significantly influence the achievement of victory.

Keywords: armed conflict, tactics and strategies, human casualties, continuation of war.

1. Introducere

Deși, la prima vedere pare greu de crezut, războiul și omuciderea sunt printre activitățile preferate și prioritare ale societății omenești, din cele

* Profesor universitar la Universitatea „Titu Maiorescu” București, email: ordeanu_viorel@yahoo.com

** Profesor universitar, membru corespondent al Academiei Oamenilor de Științe din România, email: benoneandronic@yahoo.com

mai vechi timpuri, dar nu ne place să recunoaștem aceasta. Însă Istoria, chiar și preistoria omului, demonstrează continuitatea acestei activități antisociale, aura de eroism și beneficiile materiale și teritoriale obținute de învingători. Practic, istoria omenirii este, în principal, o lungă poveste despre războaie, învinși și învingători, despre apariția și dispariția unor entități teritoriale și statale care se credeau veșnice.

Dacă citim istoria cu spirit critic, urmărind știrile mass-media și privim cu atenție hărțile, se integrează de la sine o astfel de imagine de ansamblu a realității politico-militare, dincolo de cuvintele care circulă. Dar trebuie să privim și să gândim și în afară de citatele deja publicate în presă pentru publicul larg, care în mod evident prezintă situația unilateral, deci incompatibil cu o analiză militară a situației, așa că vom încerca să recurgem cât mai puțin posibil la citate.

Dacă ne referim la pierderile umane, *omul fiind cel mai prețios capital*, așa cum se spune pe bună dreptate, profilaxia *epidemiilor de politraumatisme* cu care ne confruntăm în orice război, se face în primul rând cu *mijloace nemedicale*, și abia ulterior intervine serviciul sanitar pentru a repara ce se mai poate. Aproape totul depinde de arta, știința și experiența comandanților de la toate nivelurile, pentru a evita *supramortalitatea inutilă*.

Dar uneori comandanților nu le pasă de oameni, nici de ai lor nici de ai inamicului ori de neutri și nici măcar de civilii care prin definiție nu sunt beligeranți. Civilii pot fi și chiar sunt adesea *pagube colaterale*, iar Justiția militară, atât de severă și intransigentă de felul ei, rareori se sesizează în asemenea situații.

2. O scurtă istorie a războiului

Deși în toate epocile istorice oamenii de bine au propovăduit pacea și buna înțelegere, dincolo de credințe și apartenențe, ori de interese economice, s-au găsit întotdeauna conducători, pături sociale sau chiar populații întregi, care să dorească războiul cu alții, din diferite motive sau pretexte. În mod paradoxal, contrar preceptelor lor, se implică și religiile, jihadiștii mahomedani cu Coranul lor, cruciații creștini cu Biblia lor, extremiștii mozaici cu Tora lor, ori animiștii și alții care își ridică la luptă credincioșii contra necredincioșilor. *Cine nu e cu noi e împotriva noastră*, principiu afirmat în politica la nivel înalt în secolul XX (*apud I.V.Stalin*) și s-a reafirmat în secolul XXI (*apud G.W.Bush jr*).

Despre pace s-a vorbit întotdeauna, s-au stabilit legi și cutume, dar tendința a fost mereu de nerespectare a acestora. Astfel, în secolul XX s-a vorbit, s-a scris și s-a legiferat cel mai mult despre pace și colaborare internațională, dar în realitate a fost cel mai sângeros secol din toată istoria, chiar din toată existența omului, iar Marile Puteri s-au luptat pentru supremație. Cele două Războaie Mondiale și multele alte războaie locale sau regionale care le-au precedat sau le-au urmat, au cauzat mai mulți morți, răniți, lezați, bolnavi, prizonieri și refugiați din toate timpurile. Teoretic a fost secolul păcii, Ministerele de Război au fost redenumite Ministerele

Apărării, dar practic a fost *secolul crimei în masă*, în luptă sau în afara luptei. Iar acum războiul se duce, din nou, în interiorul Europei.

Tentația de a ucide mai eficient s-a materializat prin efortul tehnico-științific și industrial de a produce și folosi arme mai performante, inclusiv arme de distrugere în masă chimice, biologice, radiologice, nucleare și explozive de mare putere (ADM CBRNE) și, în final, de a ataca folosind întregul mediu înconjurător, prin operațiuni întrunite și multi-domeniu pentru *război total*.

Ducerea războiului a urmat o evoluție progresivă (cu mențiunea că *progres* nu înseamnă neapărat mai bine pentru oameni), în acord cu dezvoltarea istorică a științei, tehnicii și concepțiilor, unii autori clasificând războaiele pe *generații*¹. Ideea pare corectă, dar împărțirea nu este în acord cu istoria societății, așa că opinim pentru o clasificare ceva mai amănunțită, după epocile istorice, pe care încercăm să o sistematizăm didactic, cu câteva exemple.

Preistoria războaielor, din Comuna Primitivă, moștenită de om din comportamentul agresiv al strămoșilor animalii, a constat în lupte spontane sau semiorganizate cu alți semeni, din aceeași specie sau din altele. La întâlniri întâmplătoare sau ambuscade se ucidea pentru a captura bunuri, hrană, femei sau forță de muncă, cu cete care foloseau arme pentru vânatoare sau unelte, neavând încă arme specifice de război. Victimele erau sporadice și se îngrijeau de ele rudele. Și astăzi există lupte între mafii, bande, clanuri sau minorități etc. aproape în toate țările.

Războaiele antice, cunoscute din Istoria Antichității, erau duse cu armate organizate permanent și/sau la nevoie, cete organizate pe localități, triburi sau ulterior pe unități și mari unități militare. Acestea foloseau arme albe ofensive și arme defensive, armament pentru distanță, artilerie (dar nu de foc !) și fortificații, erau parțial mobile cu cavalerie și care de luptă ori cu corăbii etc. Victimele erau în număr mare și unele armate dispuneau de medici și sanitari militari (grecii, macedonenii, romanii). Și astăzi există lupte tribale, religioase, etnice, în special, în Lumea a Treia.

Războaiele medievale, cunoscute din istoria Evului Mediu, se purtau cu trupe profesioniste, la care se adauga la nevoie poporul înarmat (ca în Țările Române). În afara armelor albe ofensive și defensive se foloseau și arme de foc individuale, arme grele colective (artilerie cu foc și fără foc), explozivi (mine, bombe, rachete), arme incendiare, otrăvuri etc. Victimele erau numeroase și existau medici militari și spitale locale în mănăstiri și *bolnițe*. Și astăzi mai sunt multe lupte etnice și/sau religioase de acest fel, de exemplu separațiștii din Regatul Unit al Marii Britanii, Spania, Rusia, Afganistan, Irak, Siria, Libia, India, Israel etc.).

Războaiele paramoderne, cunoscute din istoria Epocii Moderne (de la războaiele Napoleoniene încoace), utilizează unități și mari unități naționale și

¹ Catrinel Popescu, „Observații despre războiul de a cincea generație și cel de-al doilea război din Nagorno-Karabakh”, Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I”, decembrie 2021, pp 39-45.

aliante, înarmate cu arme de foc perfecționate și în număr mare, deplasarea pe șosele și calea ferată, mijloace navale și aeriene (de observare), cu operațiuni terestre sau navale. Victimele sunt în număr foarte mare, depășind capacitatea de îngrijire a Serviciului sanitar militar, așa că se înființează Societatea de Cruce Roșie Internațională (CR) cu filialele ei după religii. Se pare că printre ultimele ar fi fost Al Doilea Război Balcanic.

Războaiele premoderne, pe care le cunoaștem din istoria recentă, au fost Primul Război Mondial (RM I) și cele care au urmat până la Al Doilea Război Mondial (RM II). Armatele de masă, înarmate cu arme de foc puternice, arme automate, artilerie de precizie, telecomunicații, transport mecanizat, mijloace de luptă navale și submarine, aeriene (aeronave, rachete), blindate, artilerie mobilă, telecomunicații, ADM CB, cu operații terestre, navale și aeriene inclusiv bombardament aerian asupra civililor (așa cum a suferit și Bucureștiul). Victimele militare și civile sunt în număr coplesitor pentru forțele și mijloacele sanitare. Crucea Roșie și voluntarii încearcă să ajute serviciul sanitar militar, totuși se înregistrează 20 milioane de morți pe fronturile RM I și de două ori pe atât militari și civili morți din cauza epidemiilor (în special de gripă) cauzate de condițiile precare de viață și de indiferența autorităților.

Războaiele moderne au fost cele începute cu RM II, cu armate de masă, armament de înaltă eficiență, propagandă politico-militară, cu ADM CBRN, cu operații întrunite terestre, aeriene și navale, cu folosirea tuturor tipurilor de arme moderne care au provocat un număr record de victime. Urmarea a dus la mai puține victime militare și mult mai multe victime civile, bombardarea civililor devenind o regulă (nici Bucureștiul nu a fost scutit de bombardamente). Prin politizarea conflictului se trece treptat la *război total*, situație care a continuat și în războaiele locale și regionale care au urmat, dar de victimele acestora nu se mai ocupă doar Serviciul sanitar militar. Bombardamentele cumplite asupra englezilor, germanilor și japonezilor, mai târziu a coreenilor, vietnamezilor sau arabilor, au fost devastatoare. Ca urmare, din motive umanitare, a fost interzisă utilizarea Napalmului (și termenul a fost scos din regulamentele militare fiind înlocuit cu *petrol gelificat*), ca și a bombelor incendiare cu fosfor alb (care au fost reclasificate ca mijloace de iluminare, chiar dacă se folosesc pe timpul zilei), iar unele gaze sufocante au fost reclasificate ca *iritante* etc. și sunt folosite asupra inamicului sau a populației proprii, așa cum se poate vedea și la emisiunile de știri la TV.

Concepția rezultată ulterior, a *bătăliei aero-terestre 2000*, a fost aplicată în mai toate războaiele care au urmat, uneori fără grija de a limita numărul victimelor militare și civile ori a pierderilor colaterale, rezultând alte milioane de victime din războaie declarate sau nedeclarete. Lecțiile învățate din Războaiele Mondiale au fost aplicate cu succes în multele războaie locale de pe aproape toate continentele, constituind tezaurul de cunoștințe militare pe care îl cunoaștem cu toții și le aplicăm, fiecare în specialitatea noastră militară.

Războaiele postmoderne, cele care se desfășoară în prezent și cele pe care ne pregătim să le ducem în viitorul mai apropiat sau mai îndepărtat, și le cunoaștem deja și de la știri, vor fi *războaie de generația a cincea*, primul fiind considerat Al Doilea Război din Nagorno-Karabakh² cu acțiuni cinetice și non-cinetice. Ori *Operații multi-domeniu, cum tinde să fie actualul război ruso-ucrainian*, cu un complex de acțiuni terestre, aeriene, navale, cosmice, cibernetice, electromagnetice, informaționale, în care rolul principal de lovire revine rachetelor și dronelor aeriene și navale. Sau altele pe care încă nu le cunoaștem (fiind secrete) ori nu au fost încă stabilite dar se poate presupune ca sunt de domeniul *Science Fiction*.

Iată că avem acum, în același război al prezentului, și chiar în Europa de Est și în Orientul Mijlociu (leagănul civilizației umane), elemente caracteristice din toate *generațiile de războaie* din istoria omenirii. Acestea creează un complex de factori de risc ce poate duce la amplificare până scapă de sub control cursul evenimentelor (*out of control*) evoluând treptat spre Al Treilea Război Mondial (RM III), posibil nuclear.

3. Observații privind utilizarea forțelor și mijloacelor în actualul război ruso-ucrainian

Deoarece războiul a început ca *operațiune specială*, cele două armate, considerate ca fiind cele mai mari din Europa, nu declanșaseră mobilizarea generală, deci trebuiau să folosească forțele și mijloacele existente cât mai economic. Dar treptat s-a văzut că, de multe ori, marii comandanți militari nu au respect pentru sănătatea și viața militarilor, nici măcar pentru ai lor. Știm din istorie că învățătorul georgian, ajuns comandant suprem al forțelor ruse, și pictorul austriac, ajuns comandant al forțelor germane au masacrat fără milă și militarii și civilii din țările lor de adopție, pentru a-și îndeplini ambițiile lor personale și ale camarilei, ca și pe inamici. Și istoria noastră militară cunoaște asemenea situații, la diferite niveluri și în diferite epoci.

Și în războiul ruso-ucrainean se pot observa asemenea situații, în care unii comandanți de rang înalt nu au respect pentru viața militarilor din subordine, ordonând acțiuni riscante, fără un beneficiu strategic sau operativ. Astfel, Rusia a trimis pe front și militari în termen, deci sumar pregătiți, forțe paramilitare cecene, condamnați penal, voluntari ruși și străini etc. care au fost *carne de tun*³.

Ucraina fiind în inferioritate din toate punctele de vedere, inclusiv demografic (Rusia are o rezervă de resursă umană de 3-4 ori mai mare), trebuia să își menajeze trupele, prin acțiuni defensive și de hărțuire activă a invadatorilor. A ales însă să apere fiecare metru din granița amenințată, de aproape 1500 km, *fiecare centimetru* de teritoriu, așa cum s-a afirmat politic

² *Ibidem*.

³ Bechet-Golovko Karine, „Pertes sur le front ukrainien: la guerre des chiffres”, *Mondialisation.ca*, 08 avril 2024; Almeida LL. „De la chair a canon. Lourdes pertes sur les lignes de front. Les Ukrainiens refusent de se battre. Des adolescents sur le champ de bataille”, *Mondialisation.ca*, 12 aprilie 2024.

și nu militar, deși are suficientă adâncime strategică, spre deosebire de România.

De fapt, interesul strategic al Ucrainei era să apere și să nu permită separarea regiunilor ruse din est, adică Harkov, Donbas, litoralul Mării Azov, Crimeea și Odesa. Iar interesul NATO ar fi fost numai pentru regiunea Harkov (ca posibilă bază multiplă pentru rachetele nucleare care vizează Moscova) și Crimeea (ca bază pentru forțele întrunite care să asigure controlul Marii Negre și a zonei extinse a acesteia), rezultând un fel de reeditare inversată a *crizei rachetelor* din Cuba din 1962.

Concentrarea masivă a forțelor și mijloacelor în zone lipsite de interes strategic (Bahmut, Mariupol, Avdiivka etc.) a tocat forțele și muniția, a expus populația la riscuri excesive și a scăzut moralul combatanților și necombatanților. În afară de pierderi umane (totale și sanitare) au fost și multe milioane de refugiați, în țară sau în străinătate, atât spre est cât și spre vest. În loc să economisească forța vie și să o consume cu parcimonie, aceasta a fost risipită, contrar unui vechi proverb care spune că „în luptă, un recrut viu este mai valoros decât un erou mort”⁴. Astfel, strategia militară a Ucrainei a favorizat condițiile pentru o eventuală înfrângere militară prin epuizarea forței vii, contrar retoricii politice optimiste. Au fost făcute estimări cu necesarul de suplimentare a efectivelor militare totale de la cca. 1 milion existent la începutul războiului, până la 3 milioane, sau cel puțin 500-700 mii de noi recruți, bărbați și femei, lucru aproape imposibil de realizat acum⁵.

Au fost ignorate sfaturile strategice ale aliaților informali, SUA, Marea Britanie, Uniunea Europeană, ca și inițiativele de pace ale ONU, R.P.Chineză, Turcia, Iran etc. A fost schimbat comandantul armatei ucrainene, (generalul Zalujnii) care conducea un război relativ prudent, pentru minimizarea pierderilor umane și materiale, cu un alt comandant, (generalul Budanov) cu mai puțină experiență dar mai agresiv, care să conducă o nouă ofensivă de vară în 2024, după ofensiva de vară eșuată din 2023 și contraofensiva eșuată din 2022, iar noul comandant al Forțelor terestre (generalul Pavliuk) trimite pe front recruți cu numai o lună de instrucție militară și amână demobilizarea⁶. În opinia noastră, noi credem că scopul nu este atât militar, cât politic, pentru a arăta ce lupte grele se dau pentru apărare și cât de necesar este ajutorul străin.

Milioanele de ucrainieni care au părăsit țara, temporar sau definitiv, începând din 2014, și mai ales din 2022, arată că nu toată populația sprijină războiul de apărare al țării, din diferite motive. Per ansamblu, cantitatea și

⁴ Alexandra Manafu, 160 de citate inspiraționale despre viață și luptă, disponibil la <https://www.postmodern.ro/articol/citate-despre-viata/>, accesat la 30.04.2024

⁵ Isabelle Kurshudyan, Paul Sonne, Karen DeYoung. „Ukraine short of skilled troops and munitions as losses, pessimism grow” *The Washington Post*, 13 mars 2023, disponibil la <https://www.washingtonpost.com/world/2023/03/13/ukraine-casualties-pessimism-ammunition-shortage/>, accesat la 30.04.2024

⁶ Lucas Leiroz de Almeida, „De la chair a canon. Lourdes pertes sur les lignes de front. Les Ukrainiens refusent de se battre. Des adolescents sur le champ de bataille”, *Mondialisation.ca*, 12 aprilie 2024.

calitatea forței umane este insuficientă pentru efortul de război și asta se vede din desfășurarea evenimentelor, în contradicție cu declarațiile oficiale⁷.

Conducerea ucrainiană a mizat probabil pe o eventuală superioritate tehnică și informativă, cu sprijin occidental (NATO, UE, Israel etc.), ea aflându-se în inferioritate tehnică față de Rusia, atât cantitativ, cât și calitativ. Dar NATO se pare că nu ar fi pregătită pentru război de uzură, pe poziții, ci pentru război de tip expediționar, cu forțe puternice *peace making* urmate de ocupație cu alte forțe *peace kiping*, la care participă și aliați cu forță combativă mai redusă, așa cum am participat și noi în diferite situații.

Este evident că deja începe o nouă schimbare de paradigmă în strategia și operațiile militare, că pe lângă actualele regulamente de luptă în vigoare, se vor introduce și regulamente noi, pentru război clasic și operații multi-domeniu, pentru operațiuni arctice⁸, pentru sprijin medical, inteligență artificială (IA) etc., dar costul războiului crește continuu⁹.

Uniunea Europeană, complexată de trecutul războinic, deși țările ei nu fuseseră mai belicoase decât alte mari puteri, nu mai este pregătită pentru război, nici uman nici material, și, în ciuda unor declarații, uneori exagerate nu face mare lucru în practică. În pofida bunelor intenții, nu mai are nici forța, nici mijloacele și nici voința de a duce un război clasic, de poziție și uzură, ci doar expediții militare în Lumea a Treia, cu sau fără succes, iar tinerii europeni nu mai sunt atrași de cariera militară și, în opinia noastră, se conturează o posibilă criză a forțelor combatante.

Israelul poate că ar fi ajutat Ucraina, și în special conducerea politică actuală a acesteia (mulți fiind de origine evreiască), dar atacul palestinian din 7 octombrie 2023, a declanșat un război crâncen pe teritoriul său, care (coincidentă sau nu) îl împiedică să se implice în alte acțiuni militare, iar SUA au avut de ales între a sprijini Ucraina sau Israelul, și, în mod diplomat, ajută câte puțin Ucraina, Israelul și Taiwanul. Mai mult, Iranul a declanșat un nou conflict în Orientul Mijlociu, care blochează o parte din forțele americane și britanice.

În această situație, SUA nu mai sprijină direct războiul din Ucraina, considerat a fi o investiție nerentabilă, astfel că doar o parte din miliardele de dolari sunt alocate strict pentru achiziția de armament, restul sunt pentru completarea stocurilor americane de la producători americani, și a lăsat UE să se descurce cum și cât poate. Partidul Republican (cel care obținuse independența față de regatul Marii Britanii) nici nu dorește implicarea în războaie externe, ci „*să facem America mare din nou!*”, spre deosebire de Partidul Democrat, al marilor oameni de afaceri, sprijinit de albi neeuropeni și de o parte din populația de culoare, dorește ca supremația SUA să fie în toate domeniile și pe toate continentele. Abia în aprilie 2024, a fost deblocat ajutorul financiar pentru Ucraina, în valoare de 61 mld. USD, urmat de un

⁷ Baud Jaques, *Ukraine entre Guerre et Paix*. Paris, Max Milo. ed. Max Milo, Paris, 2023, p. 278.

⁸ Lucas Leiroz de Almeida, *Art. cit.*, *Mondialisation.ca*, 12 aprilie 2024.

⁹ Dinucci Manlio, „Le cout de la guerre”, *Mondialisation. ca*, byoblu.com 12 aprilie 2024, disponibil la <https://www.byoblu.com/category/grandangolo-pangea/>, accesat la 30.04.2024

altul de 6 mld USD, mai puțin de un sfert fiind pentru înarmarea Ucrainei, prin furnizare de echipamente militare (inclusiv rachete tactice cu rază lungă), armament, muniție și personal militar pentru sprijin¹⁰.

Din cauza insuficienței forțelor și mijloacelor de continuare a războiului, Ucraina s-a reorientat spre acțiuni subversive, atacând și distrugând obiective rusești importante, ca portul Sevastopol, podul Kerchi, conductele de gaze Nord Stream, aeroporturi, fabrici de armament, platforme de foraj marin sau bombardând localități rusești, ca și încercarea de asasinare a Președintelui rus la parada de ziua marinei ruse¹¹.

Se pare că în Ucraina președintele Zelenski a pierdut din popularitate, un nou atentat (plănuț de doi colonei din Serviciul de Securitate Ucrainian SBU) ar fi fost dejucat¹².

În luna august 2024, armata ucraineană a lansat un atac prin surprindere, invadând regiuni din Sud-Vestul Rusiei și ocupând, aproape în totalitate oblastul Kursk și parțial Belgorod, probabil cu intenția de a avea o poziție mai bună în cadrul viitoarele negocieri pentru armistițiu sau pace¹³.

4. Observații privind eficiența și eficacitatea armamentului modern

În paralel cu uzura progresivă a resursei umane se observă și uzura mijloacelor tehnice.

Armamentul, muniția, vehiculele de luptă și orice alte echipamente militare sau cu dublă utilizare sunt evident în cantitate mai mică decât necesarul. Ucraina a mizat pe o utilizare mai eficientă a acestora prin o organizare/reorganizare militară mai eficientă, de tip occidental, informații în timp real și conducere operativă a acțiunilor militare. Dar amestecul de concepții vechi, moștenite de la URSS, cu cele noi de la NATO nu a avut rezultatele scontate, iar pierderile umane și materiale ale ambilor beligeranți au fost uriașe, așa că au învățat, reciproc, multe lecții utile.

Ucrainenii au mizat pe ajutor tehnic occidental, cu arme moderne, performante și cu muniția respectivă, dar ajutorul a venit tardiv și

¹⁰ Bhadrakumar M. K., „Ukraine: US doubles down, Russia is cool”, *Indian Punchline*, 22 april 2024, disponibil la <https://www.indianpunchline.com/ukraine-us-doubles-down-russia-is-cool/>, accesat la 30.04.2024

¹¹ George Titus Albușescu, Ziare.com, Un general american, uluit de ce a văzut în regiunea rusă Kursk: Chinul lui Putin, dezvăluit, disponibil la https://ziare.com/razboi-ucraina/general-pat-ryder-pentagon-uluit-raspuns-lent-putin-armata-regiunea-kursk-trupe-mutate-rusia-1889285?utm_source, accesat la 23.08. 2024.

¹² George-Andrei CRISTESCU „Complot de asasinat asupra lui Zelenski, cu implicarea a doi colonei, dejucat de serviciile de securitate ucrainiene. Care ar fi fost planul FSB”, Home, Stiri Externe disponibil la <https://adevarul.ro/stiri-externe/europa/complot-de-asasinat-asupra-lui-zelenski-cu-2359520.html>; Dora Vulcan, „Complot rusesc de asasinare a lui Zelenski, dejucat de serviciul ucrainean de securitate”, *Europa Libera România*, disponibil la <https://romania.europalibera.org/a/razboi-ucraina-complot-rusesc-asasinare-zelenski/32936778.html>, accesat la 07.05. 2024.

¹³ Janina Semenova, Juri Rescheto, Are succes avansul ucrainean în direcția Kursk?, disponibil la <https://www.dw.com/ro/ucraina-lupt%C4%83-pe-teritoriul-rusiei/a-69901433>, accesat la 22.08.2024.

insuficient, eșalonat și uneori costisitor, și niciodată cu arme ultramoderne. Până acum armamentul modern nu a atins o *concentrație critică* pentru a fi eficient pentru a înclina balanța victoriei în mod semnificativ. Ucrainenii speră, că după primirea noilor arme moderne, să preia inițiativa pe front și să obțină victoria.

Propaganda a încercat să inducă în public ideea că Ucraina este victorioasă, sprijinul aliaților fiind eficient, iar pe de altă parte că ar fi mult mai puțin afectată de război decât Rusia. Deci pentru comunitatea internațională Rusia pierdea statutul de superputere, ajungând doar o mare putere care poate fi învinsă de o altă putere militară. Chiar a circulat și o comparație plastică, considerând Rusia ca o mare benzinărie apărută cu arme nucleare, iar unii comentatori (a se vedea și *Contributors* România) susțineau necesitatea destrămării Federației Ruse în mai multe republici, chiar dispariția poporului rus și/sau a conducătorului său. Deci presa sugera și măsuri mult mai dure decât fuseseră aplicate Germaniei naziste după capitulare. Pentru a suplini ineficiența forțelor de pe front, ucrainenii au recurs la acțiuni asimetrice sabotând infrastructuri critice ale Rusiei.

Scopul strategic al slăbirii militare, economice și financiare a Rusiei pare să fie neutralizarea principalul ei aliat, China, care rivalizează economic cu SUA. Mai mult decât atât, cele două aliate din *axa răului* încearcă să instaureze o și mai nouă ordine mondială (a câta?), care să înlocuiască actuala ordine unipolară (Secolul American), succesoarea ordinii bipolare creată după Al Doilea Război Mondial, cu o nouă ordine multipolară. Deci din punct de vedere politic, acestea se situează diametral opus civilizației occidentale moderne, din care facem parte.

Este posibil ca relativa dezangajare militară actuală din Ucraina să nu fie nici meritul beligeranților, care nu vor pace decât în condițiile lor restrictive, nici al aliaților care speră să profite de acest război, nici al Turciei care se oferă să faciliteze negocierile de pace, ci în mod paradoxal al Iranului. Studiind evoluția actualului război din Levant (Orientul Apropiat), deja internaționalizat, s-ar putea presupune că atacul *neașteptat* al palestinienilor ar fi fost ordonat de Iran pentru a crea un nou focar de război, care ca și bombardamentul de răspuns asupra Israelului, ar abate atenția și ajutorul pentru Ucraina. Dar ineficiența militară a UE, care nu a reușit nici măcar să organizeze o armată europeană (multi politicieni, inclusiv români, fiind împotrivă), a stimulat SUA să reia ajutorul pentru Ucraina.

Lupta politică și economică pentru menținerea unipolarității se dovedește dificilă și uneori imprevizibilă. Dacă vrem să funcționeze în continuare UE și NATO trebuie depuse eforturi susținute și creative, trebuie aplicate și respectate prevederile Dreptului Internațional, și mai ales o bună înțelegere între statele lumii, pentru promovarea păcii și cooperării internaționale. Altfel, așa cum am văzut recent, un război mondial cu sau fără arme nucleare poate fi posibil în orice moment, ceea ce ar putea duce la dispariția civilizației umane, așa cum o cunoaștem.

Acum, când războiul din Ucraina este în plină desfășurare, se poate face un total de etapă aproximativ al pierderilor umane, cu informațiile de

până acum. Aproape o jumătate de milion de militari, ruși și ucrainieni, iar dacă adunăm și civilii ucrainieni și ruși, vor fi peste o jumătate de milion de victime, la care se adăugă peste cinci milioane de sinistrați și refugiați în interiorul Ucrainei și peste opt milioane în țările vecine (Rusia, Polonia, Slovacia, Ungaria, România, Moldova, Belarus), mulți emigrând mai departe spre Occident. Toți aceștia înseamnă pierderi umane pentru forța armată și pentru economia Ucrainei, care afectează pe termen lung țara, deja scufundată în haos, făcând jocul Rusiei, pe care și noi îl sprijinim tehnic și financiar, ajutând refugiații conform legislației UE, care ar fi fost de folos țării lor, atât pentru armată cât și pentru economie.

Ca o concluzie a acestui conflict, *Le Monde* (Franța) titrează „În spatele secretizării pierderilor militare din Ucraina, un masacru pe scară largă”, și explică: „Kievul și Moscova minimizează sau păstrează tăcerea cu privire la numărul de soldați uciși și răniți. Pierderile celor două părți sunt comparabile cu cele din Primul Război Mondial”¹⁴. Și, în mod sigur sunt cele mai mari pierderi ale acestor două armate de după Al Doilea Război Mondial. Datele prezentate de *Le Monde* le confirmă pe cele deja discutate mai sus, deci informațiile par veridice. Aceasta fiind situația războiului la sfârșitul anului 2023 și 2024, nu este exclusă orice evoluție în anul 2025: „orice război se știe cum începe, dar nu se știe cum se termină”.

Din datele deja cunoscute sau estimate până în prezent (conform informațiilor OSINT), se poate aprecia că eficiența *armamentului modern* folosit asupra forței vii este surprinzător de redusă. Astfel, la peste o mie de rachete de diferite tipuri lansate de ambii beligeranți se înregistrează circa o mie de morți, similar efectului bombardamentelor germane cu rachete V1 și V2 asupra aliaților, dar cu foarte multe pagube materiale. Miile de drone aeriene folosite nu au cauzat nici macar atatea pierderi umane. În privința bombardamentelor de artilerie grea, inclusiv cu proiectile reactive, se înregistrează la o medie de peste 50 000 de lovituri pe zi, mai puțin de o mie de morți și răniți scoși din luptă zilnic, iar personalul mort sau rănit cu arme ușoare de infanterie, deși este în număr mare, este nesemnificativ ca proporție. Rezultă că pentru un militar mort în luptă se consumă în medie fie o rachetă, fie câteva drone, ori 50 de proiectile de calibru mare sau multe mii de gloanțe¹⁵. Iar o parte dintre victime sunt cauzate chiar de aeronave doborâte de apărarea AA. Mai mult, dronele care păreau să revoluționeze tactica și strategia, se dovedesc vulnerabile la contramăsuri electronice și la antiaeriană. Acest calcul arată că armamentul modern, care este foarte eficient în teorie și în condiții de testare în poligon, în condițiile luptei reale eficiența este scăzută. Aceasta confirmă că în luptă fiecare acțiune implică și

¹⁴ Vincent Faustine, „Derrière le secret des pertes militaires en Ukraine, un massacre à grande échelle, *Le Monde*, Publié le 24 août 2023, disponibil la https://www.lemonde.fr/international/article/2023/08/24/derriere-le-secret-des-pertes-militaires-en-ukraine-un-massacre-a-grande-echelle_6186445_3210.html, accesat la 30.04.2024

¹⁵ Baud Jaques, *Op. cit.*, p. 281.

reacții adecvate de protecție, dar și faptul că reclama, *care este sufletul comerțului*, fetișizează rolul tehnicii în luptă, pentru mărirea vânzărilor.

În privința costurilor, industria de apărare de stat oferă armament similar cu un ordin de mărime mai mic decât cea privată. Armamentul modern ar fi eficient doar dacă se luptă împotriva unei armate slabe, cum este cazul în războiul dintre Israel și Palestina, dar nu între armate moderne, puternice. Costurile prohibitive ale luptei ar face ca unul sau ambii beligeranți să nu își mai permită continuarea luptei, din cauza epuizării muniției și a finanțelor pentru reprovizionare.

Ca urmare s-a emis și ipoteza participării directe la lupte a unor unități militare ale susținătorilor Ucrainei (aceasta neavând aliați oficiali, în sensul juridic) în plus de voluntarii străini profesioniști și a specialiștilor militari și civili aflați deja pe teritoriul ucrainian¹⁶.

Comentariu

Pierderile umane sunt inerente oricărui război: morți, răniți, naufragiați, dispăruți, prizonieri etc. precum și refugiați. Acestea pot influența capacitatea de luptă a armatei și reziliența populației, deci se încearcă secretizarea datelor reale. Dar pentru planificatorii militari trebuie să se cunoscă datele reale, pentru „lecții învățate” care pot să schimbe arta militară la nivel tactic, operativ și strategic.

Pentru orientare în acest domeniu s-au studiat documentele OSINT disponibile până în prezent și ne-am străduit să prezentăm o sinteză realistă. A rezultat că pierderile umane în războiul modern sunt foarte mari, comparabil cu cele din Războaiele Mondiale, dar nu mai mari, așa cum ne-am fi așteptat din cauza armamentului modern, cu precizie, bătaie și putere explozivă mai mare, deci în teorie mai eficiente, dar care în practică nu este mai eficient.

Se pare că infanteria rămâne în continuare *regina bătăliei*, dar contează cantitatea, calitatea și voința de luptă. Și tot ea are și cele mai mari pierderi umane, morți și răniți în luptă și în afara luptei. Armamentul modern este o condiție necesară dar nu suficientă pentru victorie. Superioritatea aeriană este importantă în continuare pentru libertatea de mișcare și manevra forțelor terestre și trebuie menținută. Odată cu primirea avioanelor F-16 (primele 10 din cele 72 solicitate), Ucraina va putea să lupte împotriva avioanelor, dronelor și rachetelor cu care rușii atacă teritoriul ucrainean¹⁷.

¹⁶ Laurențiu Pleșca „Cum ar arăta intervenția Franței în războiul din Ucraina? Patru scenarii. Moldova este vizată”, *Contributors.ro*, disponibil la <https://www.hotnews.ro/stiri-opinii-27043229-cum-arata-interventia-frantei-razboiul-din-ucraina-patru-scenarii-moldova-este-vizata.htm>, 10 aprilie 2024, accesat la 03.05. 2024.

¹⁷ S.I. Catalin, F-16, în rol de sistem de apărare. Ucraina interceptează cu F-16 rachete de croazieră mai bine decât ar face-o cu sisteme antiaeriene de la sol, disponibil la https://www.defenseromania.ro/f-16-in-rol-de-sistem-de-aparare-ucraina-intercepteaza-cu-f-16-rachete-de-croaziera-mai-bine-decat-ar-face-o-cu-sisteme-antiaeriene-de-la-sol_629953.html. 2024, accesat la 01.09. 2024.

Concluzii

Mortalitatea în luptă trebuie limitată drastic, iar supramortalitatea inutilă trebuie evitată complet, prin chiar conceperea și ducerea acțiunilor militare ofensive și defensive. Din acest punct de vedere actualele războaie nu se deosebesc de cele din trecut, deci comandanții de la toate nivelurile mai au multe de învățat.

Sistemul sanitar (nu doar cel medical) trebuie să fie suficient ca forțe, mijloace și proceduri. Se mai observă că proporția dintre răniții gravi și medii se păstrează (cei ușor răniți, care sunt cei mai mulți, nu intră în statistici), dar proporția de decedați în luptă este mai mică față de numărul de răniți conform *piramidei gravității*. Explicația este că serviciul sanitar militar este mai eficient, având forțe, mijloace și proceduri adecvate pentru îngrijirea răniților, deci mortalitatea se poate reduce semnificativ.

După încheierea oficială a acestui război se vor sistematiza *lecțiile învățate* și probabil că se vor aplica pentru următoarele războaie, care vor fi, dar nu se știe când. Oricum, Marile Puteri declară că se pregătesc de război și să ne gândim, dacă nu cumva, vom avea parte de un ultim război în care civilizația umană va dispărea de pe Planeta Albastră.

BIBLIOGRAFIE

- ALBULESCU G. T., Un general american, uluit de ce a văzut în regiunea rusă Kursk: Chinul lui Putin, dezvăluit, *Ziare.com*, disponibil la https://ziare.com/razboi-ucraina/general-pat-ryder-pentagon-uluit-raspuns-lent-putin-armata-regiunea-kursk-trupe-mutate-rusia-1889285?utm_source
- BAUD J., *Ukraine entre Guerre et Paix. Paris, Max Milo*. ed. Max Milo, Paris, 2023.
- BHADRAKUMAR M. K., „Ukraine: US doubles down, Russia is cool”, *Indian Punchline*, 22 april 2024, disponibil la <https://www.indianpunchline.com/ukraine-us-doubles-down-russia-is-cool/>.
- CRISTESCU G. A. „Complot de asasinat asupra lui Zelenski, cu implicarea a doi colonei, dejucat de serviciile de securitate ucrainiene. Care ar fi fost planul FSB”, *Home, Stiri Externe* disponibil la <https://adevarul.ro/stiri-externe/europa/complot-de-asasinat-asupra-lui-zelenski-cu-2359520.html>
- FAUSTINE V., „Derrière le secret des pertes militaires en Ukraine, un massacre à grande échelle, *Le Monde*, Publié le 24 août 2023, disponibil la <https://www.lemonde.fr/international/article/2023/08/24/derriere-le-secret-des-pertes->

- militaires-en-ukraine-un-massacre-a-grande-
echelle_6186445_3210.html.
- KARINE B.-G., „Pertes sur le front ukrainien: la guerre des chiffres”, *Mondialisation.ca*, 08 avril 2024;
- KURSHUDYAN I., SONNE P., DE YOUNG K., „Ukraine short of skilled troops and munitions as losses, pessimism grow” *The Washington Post*, 13 mars 2023, disponibil la <https://www.washingtonpost.com/world/2023/03/13/ukraine-casualties-pessimism-ammunition-shortage/>.
- LEIROZ DE ALMEIDA L., „De la chair a canon. Lourdes pertes sur les lignes de front. Les Ukrainiens refusent de se battre. Des adolescents sur le champ de bataille”, *Mondialisation.ca*, 12 avril 2024.
- LEROY E. „Reflexions geopolitiques sur la guerre en cours”, *Institut 1717 Le Saker francophone, Mondialisation.ca*, 21 aprilie 2024.
- LUCAS Leiroz de Almeida, *Art. cit., Mondialisation.ca*, 12 aprilie 2024.
- MANAFU A., 160 de citate inspiraționale despre viață și luptă, disponibil la <https://www.postmodern.ro/articol/citate-despre-viata>.
- MANLIO D., „Le cout de la guerre”, *Mondialisation. ca*, byoblu.com 12 avril 2024, disponibil la <https://www.byoblu.com/-category/grandangolo-pangea>.
- PLEȘCA L., „Cum ar arăta intervenția Franței în războiul din Ucraina? Patru scenarii. Moldova este vizată”, *Contributors.ro*, disponibil la <https://www.hotnews.ro/stiri-opinii-27043229-cum-arata-interventia-frantei-razboiul-din-ucraina-patru-scenarii-moldova-este-vizata.htm>.
- POPESCU C., „Observații despre războiul de a cincea generație și cel de-al doilea război din Nagorno-Karabakh”, *Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I”*, decembrie 2021.
- CATALIN S.I., F-16, în rol de sistem de apărare. Ucraina interceptează cu F-16 rachete de croazieră mai bine decât ar face-o cu sisteme antiaeriene de la sol, disponibil la https://www.defenseromania.ro/f-16-in-rol-de-sistem-de-aparare-ucraina-intercepteaza-cu-f-16-rachete-de-croaziera-mai-bine-decat-ar-face-o-cu-sisteme-antiaeriene-de-la-sol_629953.html.
- SEMENOVA J., RESCHETO J., „Are succes avansul ucrainean în direcția Kursk?”, disponibil la <https://www.dw.com/ro/ucraina-lupt%C4%83-pe-teritoriul-rusiei/a-69901433>
- SOARE C., „Livrarea ATACMS indica o schimbare in strategia SUA”, *DC Media Group*,
- VULCAN D., „Statele Unite au expediat în secret rachete cu rază lungă de acțiune în Ucraina”, *Europa Liberă România*, Știri.

- VULCAN D., „Complot rusesc de asasinare a lui Zelenski, dejucat de serviciul ucrainean de securitate”, Europa Libera România, disponibil la <https://romania.europalibera.org/a/razboi-ucraina-complot-rusesc-asasinare-zelenski/32936778.html>
- ZELEB E., „Ukraine’s military wants more soldiers but is isn’t that easy”, *The Daily Digest*, Discover, Microsoft.

